

RÓBERT KISS SZEMÁN

PRAŽÁKOVO NEBESKÉ LOŽE

Zemřel Richard Pražák (7. 1. 1931 – 12. 9. 2010)

Český literární historik, historik, hungarolog a slavista Richard Pražák patřil k těm z mála, kteří si i v dlouhých desetiletích komunismu dokázali uchovat duchovní nezávislost a lidskou čest a zároveň dosáhnout slušné profesní kariéry.

V gottwaldovských dobách absolvoval na pražské filozofické fakultě obor čeština – maďarština a jeho mimořádně důkladně připravenou hungarologickou dráhu vytyčila jeho diplomová práce o Józsefu Eötvösovi (1955), jakož i kandidátská disertace s názvem Maďarská reformovaná inteligence v Čechách (1960, knižně 1962).

Pro Pražákův vztah k maďarskému jazyku bylo charakteristické, že jazyk historických epoch ovládal mnohem živěji než obraty každodenního života. Za následující historiku musím poděkovat jinému vynikajícímu hungarologovi, Marcelle Husové: Jako mladý badatel se prý Pražák vypravil do Budapešti a byl ubytován na koleji. Když vešel do studentského pokoje, který mu byl přidělen, obrátil se na své budoucí spolubydlící s větou: „*Kde je mé lože?*“

Široká filologická erudice umožnila Pražákovi zasadit své hungarologické výzkumy do středoevropského a evropského kontextu. Díky důkladné průpravě mohl zasvětit svou habilitační práci česko-maďarským vztahům doby obrození (1965) a v letech husákovské normalizace, když se neotvírala možnost na publikaci ambiciózních prací, publikoval řadu menších studií o maďarských kontaktech Palackého, Dobrovského, o českých souvislostech pešť-budínské německé divadelní scény. Česko-slovensko-maďarská literární komparatistika je mu v mnoha ohledech zavázána, neboť uveřejnil zásadní články o jazykovém obrozeneckém hnutí těchto národů. V otázkách česko-maďarských vztahů doby reformní v Uhrách a období národního obrození v Čechách dospěl k objevným a zásadním zjištěním, mezi jinými i v souvislosti s činností Jána Kollára. Výjimečnou roli v Pražákových studiích dostala rovněž starší literatura a kultura se

svou mnohojazyčností a historičností: česky vydal a nedocenitelným komentářem opatřil staré uherské legendy a kroniky (1988). Přejít nelze ani jeho zásadní studie psané na základě styčných bodů slavistiky a ugrofinistiky, které věnoval například Komenskému a Dobrovskému. Zvláštní zmínku si zaslouží rovněž Pražákovy historické práce: Pražák byl autorem a hlavním redaktorem práce Dějiny Maďarska (1993) a také práce představující Masarykovu politickou činnost ve středoevropských relacích (1994). Týden před smrtí spatřila světlo světa jeho kniha Dějiny Uher a Maďarska v datech (2010), která je syntézou historických bádání souvisejících s naší zemí. Pražák byl přísným filologem, který pečoval také o pěstování odborných vztahů s mladšími kolegy, živě se zajímal o jejich plány, studia a výsledky. Ani jako profesorovi mu nebylo zatěžko recenzovat práce mladších soupeřů, kterým se vždy snažil pomoci, jak mohl, pokud se na něj obrátili. Česká republika před ním ani po něm neměla velvyslance, který by s tak výjimečným zájmem sledoval maďarskou bohemistiku.

Jakkoliv se ho přátelé a kolegové snažili uctít, na brněnskou konferenci plánovanou k jeho osmdesátinám již bohužel nedošlo. Dvanáctého září 2010 Richard Pražák vyměnil pobyt na tomto světě za *nebeské lože*, kam ho zanedlouho poté následovala i jeho paní.

Príspevek byl původně publikován v německém jazyce v periodiku Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae

Přeložila Marta Pató